

ja, hogy olyan a „lelki ténykedés állapotát” nyújtják, amelyek a cselekvéseket a tudatosság mezejébe helyezik el. Míg az egyszerű tényleírás „minimalizálja az előfeltevéseket, s így visszatartja az olvasót attól, hogy túlmenjen az adott értesülésen”,⁶ a transzformáció eredményeképpen előállított mondat, túlmutat az esemény pusztá tényén, és „szubjektívizálja” azt. A transzformációk segítségével nem csak a cselekvés, hanem maga a tudat is hozzáférhetővé válik, amely ezáltal megkönnyíti az interpretációt.

A bemutatott eredmények jelzik, hogy az osztrák és a magyar történelemkönyvek ugyanazt a közös történelmet eltérően ismertetik, s ezáltal a történelemhez való viszonyt is másként fogalmazzák meg. Az osztrák tankönyvek megközelítése egyértelműen a demokratikus fejlődést veszi alapul, az eseményektől távolságot tartva szemlélik a megjelenített történelmi időszakot, nagy hangsúlyt fektetve az események tárgyilagos és egyszerre több szempontot (például nemzetiségi) felölő bemutatására. Kritikusan és egyben önkritikát gyakorolva közelítik meg a történeteket, nem mentesítve az osztrák népet illetve az uralkodó réteget a felelősség alól. Az egyik tankönyv monarchiáról szóló fejezete például attól a Musiltól vett idézettel kezdődik, aki köztudottan gyakran bírálta a Monarchiát, sőt azt ironikusan „Kakaniának” nevezte. A vizsgált magyar történelemkönyvek alapvetően egy csoportközi konfliktus, az osztrák-magyar ellentét nézőpontjából szemlélik a Monarchia eseményeit, hajlanak a történelem megszemélyesítésére és átéltetvé tételére, amely ebben az értelemben a hagyományos magyar nemzeti identitás átvételét és erősítését szolgálja. Ezzel szemben az osztrák történelemkönyvek inkább a tanulók állampolgári identitását erősítik.

Tóth Judit & Vincze Orsolya & László János

Határon túli magyarok a debreceni és a nyíregyházi felsőoktatásban

A Trianon következtében elcsatolt területek miatt külhonban élni kényszerülő magyarok számára még ma is égető sebet jelent az ország szétválasztása. Ezek az emberek otthonukban, szülőföldjükön élnek, azonban mégsem élhetnek igazán magyarként. A külhoni országok kultúrája, nyelve, életmódja rájuk nehezedik és nagymértékben befolyásolja az életüket. Kénytelenek például megtanulni és anyanyelvi szinten beszélni az ország nyelvét. Kutatásom, amely kvalitatív interjú módszerrel készül, ezekre az emberekre terjed ki. Pontosan szólva azokra, akik valamilyen okból kifolyólag elhagyva szülőföldjüket és az áttelepülés terheit vállalva itt élnek Magyarországon. Ezek az emberek itt, saját anyanyelvüknek megfelelő országban élnek, az a tény azonban, hogy nem itt születtek, hanem áttelepülteként kerültek ide meghatározza és megnehezíti életüket. Kutatásom azt hivatott feltárni, hogy mi az, ami a szülőföld elhagyására készítette ezeket az embereket és azt követően mennyire illeszkedtek be új hazájukba, mely tényezők segítik illetve gátolják az integráltság kialakulását.

Migráció okai

A szomszédos országok között általában szoros kapcsolat alakulhat ki a földrajzi közelség következtében, ez a kapcsolat gyakran az oktatásra is kiterjed. Főleg abban az esetben be-

⁶ Bruner i. m.

szélhetünk a szoros kapcsolat kialakulásáról, amikor a szomszédos országok határmenti régiói valaha egy országhoz tartoztak és a határ két oldalán azonos nemzet tagjai élnek. Ez történt Magyarország esetében akkor, amikor az ország döntő részét elcsatolták, és az ott élő magyarok nemzeti hovatartozásuk ellenére egyik pillanatról a másikra külföldi állampolgárokká váltak. Ez a tény megnövelte a szülőföld elhagyásának, és az anyaország belseje felé orientálódó migrációs szándékot. Azonban a szocialista rendszer megakadályozta az ország elhagyását és az országok közötti vándorlás lehetőségét. A fennálló rendszer bukását követően elhárultak az akadályok és 1989-ben elindult a magyarok Magyarországra irányuló migrációs hulláma. Kezdetben főleg magyar nemzetiségűek vándoroltak, hiszen a nemzeti hovatartozásuk és nyelvtudásuk amellelt, hogy erősítette körükben a migrációs potenciált, a vándorlás során átkonvertálható tőkét és előnyt is jelentett. Az azonban, hogy a nem magyar nemzetiségűek körében is megindult a migrációs mozgás, azt mutatja meg számunkra, hogy a nemzeti hovatartozás mellett a gazdasági kényszer is szerepet játszott. A magyarság esetében azonban az etnikai és a gazdasági illetve a politikai migrációt gerjesztő okok összegződnek és ötvöződnek. Az illegálisan vagy hivatalosan áttelepülő magyarok többsége egyedülálló, főként férfi. Gyakran a család egyik tagja előre megy és intézi az áttelepülést és a család többi tagja a már biztosan előkészített helyre érkezik.

Tehát a határon túli magyarok migrációs potenciáljában döntő szerepet játszik az adott ország társadalmi-gazdasági helyzete, a politikai helyzet, integráció/integrálatlanság és az etnikai elnyomás. Ez utóbbit a magyar nemzetre gyakorolt etnikai elnyomás váltja ki. Burbaker azonban etnikai migrációról beszél abban az esetben is, amikor az etnicitás a migráció során előnyt jelent a beilleszkedésben és a vándorlás megszervezésében, tehát szimbolikus tőkeként jelenik meg és ebben a folyamatban sikerrel átkonvertálható.¹

Az integráció/integrálatlanság mint migrációs potenciált gerjesztő tényező azt fejezi ki, hogy az adott etnikai közösség nem feltétlenül elnyomott, vagy amellelt, hogy elnyomott integrálatlan is egyben közösségi, politikai, társadalmi és kulturális területen. Abban az esetben, ha a közösségi integráció nem valósul meg, az egyéni szinten való beilleszkedés sem történhet meg, ez egyfajta bizonytalansághoz vezethet, ami növeli a migrációs hajlandóságot.² A kulturális integrálatlanság elsősorban a nyelv szintjén mutatkozik meg, a külhonban élő magyarok kénytelenek megtanulni az adott ország nyelvét és azon hatékonyan kommunikálni és eligazodni az oktatási, a munkahelyi és a hivatalos intézményekben, hiszen nem biztosított számukra ezeken a helyeken a magyar nyelv használata. A kulturális integráció megléte nélkül tehát nem valósítható meg a társadalmi integráció, amelynek hiányában a migrációs potenciál nő.³

A kilencvenes évek végére a kibocsátó országokban a migráció terén a magyarok körülbelül a népességen belüli arányukban vannak jelen. Ez azt jelzi, hogy a nem magyarok migrációs potenciálja is növekedett és utolérte a magyarokét. Tehát a migráció de-etnicizálásáról, a migrációs potenciál kiegyenlítéséről beszélhetünk. Ez azzal magyarázható, hogy a határok megnyílásával a magyarok már rendelkeztek olyan kapcsolati hálóval és kapcsolati tőkével, amely a migráció során előnyt jelentett a számukra. Ezt az

1 Horváth István (2002) A romániai kisebbség Magyarországra irányuló mozgása. *Korunk* No. 2. 31–48. o.

2 Salat Levente (szerk.) (2002) *Kínlódni ebben az országban...? Aként a romániai magyarság megmaradásának szellemi feltételeiről*. Kolozsvár, Scientia Kiadó.

3 Csepeli György & Örkény Antal & Székelyi Mária (2002) *Nemzetek egymás tükrében, Interetnikus viszonyok a Kárpát-medencében*. Budapest, Balassi Kiadó.

előnyt növelte a magyar nyelv ismerete. A nem magyarok számára több időre volt szükség a kapcsolati háló ilyen jellegű kiépítéséhez, ami a kilencvenes évek végére történt meg, és ez lehetővé tette körükben a munkavállalási migrációt.⁴ Ez arra utalhat, hogy a migráció során háttérbe szorult a nemzeti hovatartozás és a fő hangsúly a migrációs okokat keresve a gazdasági helyzeten van. Ez a tény azonban elhanyagolhatónak tűnik, ha a határon túli oktatási lehetőségeket vesszük szemügyre.

A Romániában élő húsz nemzeti kisebbség legnagyobb részét magyarok alkotják (az 1992-es népszámlálás adatai szerint a lakosság 7,12 százaléka magyar). A több mint másfél milliós magyar lakosság képzése nem elhanyagolható, hiszen a rendelkezésre álló képzési lehetőségek meghatározzák a lakosság mindennapi életvitelét, későbbi munkalehetőségeit. Azonban az itt élő magyar kisebbség lehetőségei ezen a területen igen szűkösek. Az 1948/49-ben működő 2038 iskolai egység 95 százalékban magyar nyelvű oktatás folyt, ezzel szemben 1990-ben már nem találhatunk magyar nyelvű középiskolát és az általános iskolai oktatás döntő része is román iskolák magyar osztályaiban folyik. A román alkotmány garantálja a kisebbségek kulturális és nyelvi hovatartozásának ápolását, viszont kizárja velük szemben a pozitív diszkrimináció lehetőségét. E szerint egy magyar nyelvű iskola működtetése a román nemzetiségűekkel szembeni diszkriminációnak tekinthető, amit csak az oldhat fel, ha román tagozatot is működtetnek benne. A felsőoktatás és a szakoktatás döntő része román nyelven folyik, kivéve a már meglévő magyar nyelvű egészségügyi egyetemi képzést. Tehát az anyanyelven folyó oktatás lehetősége igen korlátozott a harmadfokú képzésben.⁵

A kivándorlók jellemzői

Az elvándorlási hajlandóság jelentős eltéréseket mutat a kivándorlók egyes jellemzői alapján. Nemek szerint főként a férfiak azok, akik időszakos vendégmunkát vállalnak. Életkor szerint a fiatal korosztályok körében mutatható ki a legmagasabb vándorlási hajlandóság, ennél valamivel alacsonyabb arányban, az összes megkérdezett kivándorlási szándékának átlag körüli értékével jellemezhető a középosztályhoz tartozók csoportja. Az 55 év feletiek, az időskorú lakosság rendelkezik a legalacsonyabb arányú migrációs potenciállal, azonban más országok viszonylatában ez is igen magas vándorlási szándékot tükröz. Az időskorúak migrációs potenciálját valószínűleg emeli a gyermekeik, unokáik korábbi Magyarországra költözése. Azokra az idősebb korúakra, akiknek gyermekei Magyarországon laknak ez nagy vonzerőt jelenthet.

Az iskolai végzettség szintén hatást gyakorol a vándorlási kedvre. A magasabb iskolai végzettségűek köréből nagyobb arányban kerülnek ki az ország elhagyását fontolgatók. Tehát az érettségivel vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezők inkább hajlandóak elhagyni az országot és Magyarországon kezdeni új életet. Ezt valószínűleg a jobban kiépült és nagyobb arányú kapcsolati tőkével való ellátottságuk eredményezi. Továbbá az a tény, hogy valószínűleg a magasabb iskolai fokozat egy olyan biztos pontot és biztosítékot jelent az ember életében, ami egy olyanfajta magabiztosságot ad, hogy a világ bármely pontján, egy másik országban is biztosított számára a létfenntartás, a munkalehetőség.

⁴ Horváth, i. m.

⁵ Kozma Tamás (2005) *Kisebbségi oktatás Közép-Európában*. Felsőoktatási Kutatóintézet, Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó.

A település mérete oly módon befolyásolja a migrációs szándékot, hogy a nagyobb városokban élők inkább hajlanak az országok közötti mozgásra, ennek hátterében az a tényező áll, hogy a nagyvárosokban nagyobb eséllyel találják meg a szükséges információkat, nagyobb a társadalmi és a kapcsolati tőkével való ellátottságuk. Az iskolai végzettség és a település mérete tehát pozitív irányba hat a migrációs szándékra.

A kivándorlási vágy nagyságára befolyásoló erővel bír az adott terület magyar lakosainak aránya. Ahol ez az arány magasabb ott alacsonyabb a megkérdezett lakosság elköltözési szándéka, nyilván kisebb az etnikai konfliktusok lehetősége, így az etnicitás itt nem gyakorolhat olyan nagy erőt a lakosságra, mint a szórványterületeken élőkre, ahol vélhetően magasabb a lakosság az irányú igénye, hogy teljesen magyarul lakta településen éljen, s ha már az elmozdulás szándékát fontolgatják, akkor leginkább Magyarországot célozzák.

A vagyoni helyzet tekintetében azt tapasztaljuk, hogy a rosszabb vagyoni helyzettel rendelkezők, a lecsúszástól való félelmük következtében magasabb arányban tervezik a kivándorlást, mint a vagyonosabbak.

Szintén növeli a kivándorlási szándékot az, hogyha a korábbi években valaki munkát vállalt a cél országban, illetve ha a család egy része már kint tartozódik.

A vándorlásra hatással bír az értékrend is. Azok a személyek, akik közösségi-toleránsoknak tekinthetők és a keresztény-konzervatív értékrendet vallják magukénak kevésbé tekinthetők ilyen szempontból mozgékonyaknak, mint a pragmatikus-kompetitív értékrenddel rendelkezők. Ez utóbbiaknak fontos a siker, a szabadság, az érvényesülés és a célok elérése.⁶

Kutatásom célja annak vizsgálata, hogy a határon túlról áttelepült, magyar hallgatók mennyire illeszkedtek be a magyarországi felsőoktatásba és társadalmi életbe. A kutatásba azokat a hallgatókat vontam be, akik legalább magyarországi tartózkodási engedéllyel rendelkeznek és tanulmányaikat a Debreceni Egyetemen, a Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskolán, vagy a Nyíregyházi Főiskolán folytatják.

A kutatás hipotézisei:

1. A vizsgálati alanyok migrációjának legfőbb oka a magyar nyelvű képzésben való részvétel lehetősége.
2. A vizsgálat alanyai mobilisabbak lehetnek az ország többi lakosához képest, hiszen nem rendelkeznek olyan nagy mértékű kötődéssel.

A mintavételi eljárás kivitelezéséhez illetve az átláthatóság és érthetőség elősegítése érdekében fontos tudnunk azt, hogy a felsőoktatási intézményekben körülbelül hány határon túl született hallgató tanul, tehát körülbelül hány diák alkotja a mintavételi keretet, illetve milyen nagyságrendű az általunk vizsgált populáció. Az alábbiakban ismertetett adatok csupán hozzávetőleges számok, jelentőségük abban rejlik, hogy irányt mutassanak és tendenciákat vázoljanak fel. Az adatok pontosabb feltárására a tényleges mintavétel előtt kerülne sor.

Százalékosan kifejezve a debreceni és a nyíregyházi felsőoktatásban résztvevő hallgatók körülbelül 1,6 százaléka határon túl született és magyar nemzetiségűnek tartja magát, hozzávetőlegesen tehát 613 fő alkotja az általam vizsgált populációt.

⁶ Kiss Tamás & Csata Zsombor (2005) *Migrációs-potenciál vizsgálatok Erdélyben*. www.martonaron.hu

Intézmény neve	Hallgatók száma	Határon túl született magyar nemzetiségű hallgatók száma
Debreceni Egyetem	20313	342
Debreceni Református Hittudományi Egyetem	417	7
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola	1573	21
Nyíregyházi Főiskola	11688	196
Egészségügyi Főiskolai Kar	3034	42
Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola	189	5
Összesen	37214	613

A kutatás kvalitatív, mélyinterjú adatfelvétellel történik, mely során az interjúalanyok beszámolnak élettörténetükről, kiemelten a születési helyükhöz kötődő életrészekről, az áttelepülés okáról és körülményeiről majd a Magyarországon töltött éveikről, a beilleszkedés esetleges nehézségeiről. Az interjú vizsgálatok során összehasonlíthatóvá válik az áttelepülés kiváltó oka a korábbi vizsgálatok eredményeivel, hiszen a leggyakoribb kiváltó okok három csoport köré összpontosulnak: etnicitás, gazdasági helyzet és oktatás. Kiemelt teret szánok a magyar nyelvű oktatásban való részvétel vágyának a migrációs okok között, hiszen az eddig megkérdezett interjúalanyok döntő többsége ezt emeli ki.

A határon túli honfitársaink magyar nyelvű oktatásban való részvétele számos kérdést vet fel: a Magyarországon tanulók legkönnyebben Magyarországon helyezkednek el, ezért az iskolaválasztás körükben gyakran maga után vonja a migrációs szándékot és kényszert. A határon túli magyar nyelvű képzés az interjúalanyok beszámolója szerint kevésbé színvonalas és sokrétű, mint a magyarországi, és gyakran több nehézséget jelent az azokban történő továbbtanulás, mint az ország elhagyásával járó magyarországi képzésben való részvétel.

A kutatás másik fontos kérdéskörét a külföldi magyarok magyarországi felsőoktatásba való integráltságának foka képezi.

Az eddig megkérdezett interjúalanyok többsége az etnicitással és a gazdasági helyzettel szemben a magyar nyelvű oktatásban való részvétel vágyát emelte ki, ezért szükségesnek és fontosnak tartom a téma mélyebb kutatását.

Elővizsgálatot végeztem ebben a témában, öt interjúalannyal. Az előzetes kutatás a kutatási terv és a kutatatandó célok jobb megértése érdekében volt szükség. A szakirodalom mélyebb áttekintése mellett az előzetes feltáró jellegű kutatás a terepmunkához szükséges tapasztalatok megszerzésében nyújt segítséget, szerves része a kutatási terv megfelelő színvonalú elkészítésének, és rávilágít a vizsgálati eljárás esetleges hibáira, buktatóira, így a tényleges vizsgálat a megfelelő előkészületek után, pontosabb irányban haladhat.

Elgondolkoztatott az a tény, hogy vajon mi is készíti ezeket az embereket a szülőföldjük elhagyására. Első ízben arra gondolhatunk, hogy az országok közötti gazdasági és életszínvonalbeli különbségek eredményezik a határon túl élő magyarok anyaföldre történő migrációját. Meglepő módon, azonban az interjúk döntő többségében az iskoláztatás anyanyelven való igénybevételének lehetősége vonzza az áttelepülni szándékozókat. Ez történik azokban az esetekben is, amikor a teljes család áttelepül a még általános iskolás gyerekekkel, és akkor is, amikor a diákok önállóan és egyedül hagyják el országukat annak érdekében, hogy Magyarországon részt vehessenek a magyar nyelvű felsőoktatásban.

A magyarságtudat és a magyar kultúra iránti igény és szeretet nagyon erős a határon túl élő magyarokban. Ezért nagyon magas a körükben a magyar nyelven folyó oktatás iránti igény is. Ezek az emberek otthon, a családjukban is magyarul beszélnek. Az ország hivatalos

nyelvét, mely számukra idegen nyelv, leginkább kényszerűségből tanulják meg, hiszen az ottani oktatási intézményekben szükségük van ennek a nyelvnek az ismeretére. Azonban igen magas magyar anyanyelvű oktatásban való részvétel igénye. Ennek lehetősége azonban a határmenti országokban kevésbé biztosított. Az ott található oktatási intézmények és iskolák között igen kevés a magyar nyelvű iskola, általában az a jellemző, hogy egy intézmény a hivatalos nyelven folyó oktatás mellett egy magyar vagy német nyelvű osztályt is indít. Azonban ezeknek az iskoláknak a száma is meglehetősen alacsony, és leginkább az általános iskolák szintjére terjed ki. A közép és felsőoktatás színterén tovább szűkül a magyar nyelven választható képzés lehetőségeinek köre. Éppen ezért ha valaki biztosítani szeretné gyermeke számára mindvégig a magyar nyelvű képzés lehetőségét és az azt követő magyar nyelven történő munkavégzést, akkor kénytelen meghozni azt a gyakran súlyos lemondásokkal járó áldozatot, hogy szülőföldjét elhagyva Magyarországra költözzön. Itt a magyar nyelvű képzés mellett az is biztosított a diákok számára, hogy a képzések és szakirányok széles köréből válasszanak, míg otthon a középiskola, az egyetem vagy későbbiekben a munkahely során, előbb vagy utóbb áttérni kényszerültek volna az ország nyelvére, és azon keresztül kommunikálni az általuk betöltött intézményekben. Az áttelepülés pedig lehetővé teszi számukra, hogy bármit is választanak, azt biztosan magyar nyelven végezhetik el, míg a külföldi országokban csak bizonyos pályákon és területeken adott a magyar nyelvű képzés lehetősége.

Az áttelepülés azonban gyakran áldozatokkal jár. Az országok közötti életszínvonalbeli egyenlőtlenségek ellenére előfordult, hogy a családok számára éppen anyagi veszteséget nem pedig nyereséget jelentett az áttelepülés. Ez azért történhetett így, mert a külföldi országok akkori vezetése nagymértékben megnehezítette az áttelepülők helyzetét. Otthonaikat alacsony áron értékesíthették, amelyből meghatározott összeget az állam számára kellett biztosítani. Nem is beszélve azokról a néma hivatalos áttelepülőkről, akik az áttelepülés során otthonaikat teljes mértékben elvesztették. Az állam elkobozta azok lakását, akikről kiderült az illegális áttelepülés, bár arra is van példa az interjúalanyok között, hogy a hivatalos áttelepülés során is elvesztették minden ingatlanukat az áttelepülők, államosítás miatt. A nehézségek következő nagy csoportját jelenti a kapcsolati tőke teljes lenullázódása. Az ismerősök, barátok, rokonok, adott esetben családtagok megszűrére kerültek, az új lakhelyen pedig még nem épült ki a kapcsolati háló, továbbá az itt élők gyakran idegenkedve fogadták az új jövevényeket. Igaz ugyan, hogy az áttelepülők többsége fenntartott valamilyen kapcsolatot a magyarországi magyarokkal, az áttelepülést megelőzően, akik segítettek az itteni meggyökerezést és talpra állást, azonban ez nem pótolhatta teljesen a hátrahagyott ismerősöket, rokonokat.

A nehézségek ellenére számos magyar meghozta azt a döntést, hogy az áttelepülés terheit vállalva elhagyják a külföldi országukat és a sajátjuknak tekintett, azonban mégis ismeretlen anyaországra költöznek. Mindezt legtöbb esetben azért, hogy részt vehessenek a magyar nyelven folyó oktatásban. Érdekes elem az, hogy a kutatásban egy Észtországból áttelepült interjúalany is szerepel, bekerülését az indokolja, hogy határon túl született magyar családban, tehát megfelel a mintaválasztás kívánalmainak, annak ellenére, hogy nem a Trianon következtében elcsatolt területek valamelyikén született. A téma szempontjából kiemelt figyelmet érdemel abból a szempontból, hogy az elcsatolt területekről származó interjúalanyok többségének megfelelően a magyar nyelven folyó képzés igénybevételének lehetősége vonzotta hazánkba. Az interjú során arról is beszámolt, hogy a húga is követte és ő is Debrecenben tanul. Kettejük itt maradási szándékában érhető tetten az integrációt segítő fontos tényező, ugyanis interjúalanyom itt, Magyarországon kötött házasságot,

egy ugyancsak határon túl született férfival, és ezzel indokolja végleges magyarországi letelepedését, testvére azonban az egyetemet követően haza szándékozik térni. Tehát a Magyarországra gyakorolt vonzerőt a magyar nyelvű oktatásban való részvétel szándéka jelzi, a végleges letelepedést, a Magyarország, mint haza fogalom meggyökeresedését, azt bizonyára más eddig általam fel nem tárt változók mellett a párválasztás, mint erős köteléket jelentő kapcsolat erősen befolyásolja és segíti. Ez több interjúban is tetten érhető. Az egyik interjúalany, annak ellenére, hogy viszonylag korai életévében, hat évesen történt az áttelepülés, évekig hazátlannak érezte magát itt Magyarországon, és szülőföldjére vágyott. Az interjú során arról számolt be, hogy ez a majd tíz évig tartó időszak akkor változott, amikor megismerte a párját, tehát az ittlét akkortól kezdve tartalmazott számára pozitív érzelmi töltést. Hiszen az integráció szintjének egyik fokmérője lehet a pozitív érzelmi töltés, és az elvagyodás szándékának csökkenése. Az öt interjúalanyból csupán egy nyilatkozott úgy, hogy a későbbiekben előfordulhat, hogy elhagyja az országot, és máshol kezd új életet, azonban ez az interjúalany külföldi személlyel létesített tartós párkapcsolatot, ami az előző gondolatmenet logikus folytatásaként is, az ország elhagyásának szándékát növelő hatást jelent. Tehát az előbbiek alapján az a konklúzió vonható le, hogy a párkapcsolat az integráció mértékének és az itt maradási szándék magyarázó változóját jelenti.

Az interjúalanyok – egy kivételtől eltekintve – arról számoltak be, hogy hosszútávon Magyarországon tervezik életüket és annak ellenére, hogy nem rendelkeznek az itt születtség erős kötelékével, nem szándékozzák elhagyni az országot. Sokan közülük meg is magyarázták ezt azzal a ténnyel, hogy elég volt egy költözés, egy ilyen nagy változás, már átérték az ezzel kapcsolatos tapasztalatokat és stabilitásra vágynak. Olyan is akadt közöttük, aki még a külföldön történő ideiglenes tartozódás vágyának hiányáról is beszámolt.

Az előzetes feltáró jellegű kutatás az első hipotézist alátámasztja, a másodikat pedig cáfolja. A migránsok többsége a magyar nyelvű színvonalas és sokrétű oktatási lehetőség miatt választja lakhelyül országunkat, hiszen így biztosítva van számukra az anyanyelvi képzés és a későbbi munkavégzés is magyar nyelven történhet. A további migrációs mozgásra vonatkozó második hipotézis azonban megcáfolódni látszik, hiszen a kutatás alanyainak döntő többsége letelepedést tervez. Sokan közülük az előbb említett okok mellett ezt azzal is indokolják, hogy meglepő lenne, ha ők mégis egy másik országba vándorolnának, hiszen a szülők a gyermekeik képzése és a magyar nyelvű munkalehetőség miatt vállalták az áttelepülés kockázatát és terheit.

Takács Tamara